

Ezen lapok minden héten négyezer, u. m. kedden, csütörtökön, pént. és vasárnap jelennek meg. Előzetési ár félre minden pesten házhoz-hordással 5 ft., horitokban 6 ft., postán horitokban 6 ft. ez p. A hirdetések minden apróbetűs hasábról 5 (öt) ez. kr. fizetnek.

Péntek

273.

October 24. 1845.

Előfizethető helyben a postai hivatalban, hatvani utca Horváth-házban 483dik sz. alatt földszint, és minden királyi postahivatalnál. — Az ausztriai birodalomban külföldre menendő példányok csak a bécsi császári postahivatalnál rendelhetők meg.

BUDAPESTI HIRADÓ.

TARTALOM. Magyarország és Erdély. Halálozás. A rajnavideki porosz községek rendezése. Pest-szegedi csatorna ügyében V. P. ur komoly szótartára őszinte szót Horváth Józseftől (Folyt.) Megyék: Közgyűlés Szepesben. — Miképpen lehessen a szabafülsénel felül a költségnek megfektarítani? — Antithetica a váltótörvény-széki eljárás hibáiról a Pester Zeitung-ban értekezések. (Vége.) K. I. f. d. Poroszország. Szászország. Nagybritannia. Legújabb hívatások és magánhirdetések. Lotériákban húzott számok. Nemzeti színházjártrend. Gabonár. Stápusapírok és részvények árjaete. Dunavízjárás.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

HALÁLOZÁS. F. hó 18kán élte 63dik évében szenderült jobb létre néhai Karaes Ferencnek, hazánk egykori jeles rézműszöjének özvegye, a magyar irodalom egy pár évtized előtti küzdési korszakának egyik bajnoknöje, a több jeles munkáiról ismeretes T a k á e s É v a, szülőanyja mostani ironóink egyik legjelesbikének, a munkás és ügyes tollu Karaes Teréznek. Béke poraira!

(A rajnavideki porosz községek rendezése). Ezen majd egész Németországban nagy feszültséggel várt törvény f. évi szeptemberben jelent meg, és az „Allgemeine Preussische Zeitung“ melléklapja 242. számában tette közzé. Az időszerű, melyben ezen fontos törvény keletkezett; azon vidék, melynek számára alkottatt; műveltségi és politikai értekezések foka, és azon körülmény, hogy hazánkban is szöyögen van ezen tárgy, minélhamarábbi és minél sikereseb elődöntése egyiránt arra látszanak inteni, hogy illy előzményekre kissé figyelmezzünk, mert a politikai institúciók többnyire olly természetűek, hogy a körülmények minden különféleségei daczára is, a merész eredetiségek hajhászásának szabad tere nem igen engedhetnek, mivel az emberi gyarlóságok többnyire mindenütt ugyanazok, és a rendfentartásra szolgáló eszközök és szabályok közt sem lehet mindig lényeges helybeli különbség. —

A kérdésben forgó törvény, melynek szerkesztésére Európaszerte híres tehetségű és elismert tekintélyű statusfőiak folytak be, millyenek: Eichhorn, Thile, Savigny, gr. Stolberg, Flottwell, Uhdén, négy czimre osztatik fel és 119 szakasz foglal magában, melyekben körülbelül mind azon szabályok kimerítvék, melyek utolsó országgyűlésünk folytán a királyi városok rendezése tárgyában kidolgozott IX részben 445 szakaszra terjedő törvényjavaslatban foglaltatvák. —

Az első cím meghatározza a községek és kerület általános fogalmát; a második cím taglalja első fejezetben a községi tagok jogait és kötelezségeit; második fejezetben a polgári jogot; harmadik fejezetben a községek képviseletét; negyedik fejezetben a községek igazgatását, mely fejezet első része meghatározza a községi tanács (Gemeinderath) jogait és viszonyait, 2dika az elnökről, az adószedőről és alárendelt hivatalnokokról szól; harmadika végre megállapítja a főpolgármester jogait és annak s a községi tanácsnak viszonyait a statuskormányra nézve, mely rész a városi hivataloskodás körének legrészleteseb és legvilágosb meghatározása. Most következnek a harmadik cím, mely a kerület (Bürgermeister) főnöke hatáskörét határozza meg; az utolsó és negyedik cím végre a kormány főfelügyelését rendeli el.

Ezen törvénynek, mint minden ezen tárgy körül forgó egyebeknek, alapelemei: a választáshoz szükséges qualificatio, a képviselet, s a főfelügyelő vagyis királyi polgármester. Ki mult országgyűlésünkön jelen volt, és visszaemlékezik azon hozadalmas vitákra, azon szenvedélyes szóoklatokra, azon senkit és semmit nem kímélő kifakadásokra, melyeket ezen tárgyak meghatározása előidézett: az nem fog csudálkozni, ha mi most az elmékedésre alkalmasb szölesendett arra kívánók használni, hogy szöttekintvén Európának a miénknel sokkal műveltebb vidékein, szerezzünk tapasztalásokat, miszerint azután ezek nyomán a pusztá teoriák természetesen korlátit észrevéven, ezeken innét czölszerítiket határozhasunk, nem pedig azokon tulesapongván meddő tapasztalatlanságot árujlunk el, melyet alkotmány-terjesztés szine alatt a statusbölcsesség körébe hiába törekszünk becsapészni.

Az ember a községben születik, neveltetik; élete czöljait itt éri, gyönyöreit itt élvezi és keserveit itt enyhít; ennek szerkezetében tanulja megismerni, tisztelni és fentartani a status szerkezetét, ennek tehát lényegesen amattól különöznöni nem szabad, csak hogy ez ugyanazon rendszert nagyban alkalmazza, mely amabban csak kicsinyben alkalmaztatik; a kicsinyben belülni tanul, kinek a nagyban olvasni lesz hivatása; ha erre nem képes, a községek rossz vagy czölszerítlen állapotában van a hiba; mert jól és hasonlóan elrendezett községek alapján könnyű szerrel rendeztethető a status, ennek legideálisb szerkezeté pedig Jötekonyan nem hathat az egyénekre, ha ezek hiányos vagy meröben különbözö községi igazgatási elvek és visszaélések alatt nyomorognak, sopánykodnak és ingert táplálnak magokban: a fenállót felforgatni. Azt a szabadság ajándékával meg kell előzni: de ezt a rakoncátlanokodhatás által nem szabad megmérni: ha pedig erre még a törvény maga is hibás szerkezet által alkalmat nyujtana, természetesen, hogy a stabilisus elve veszélyezze volna, ezen alap nélkül ingadozni fogna öröké minden polgári institutio.

Innen természetesen foly, hogy azoknak, kik rend nélkül szabadságot nem képezhetnek, azokkal, kik a szabadságot

a rend fölé helyezik, köromszakadtáig küzdeni kell, valahányszor e két eszme körülforog a kérdés: mert az egyiknek kiterjesztése a másikat sorvasztja, és azon mathematicai vonal kitalálása igen nehéz, mely egyik körét a másiktól választja, mindkettőt sértetlenül hagyva.

De épen ebben fekszik oka, hogy ezen tárgyban nem lehet elvontan, minden példát félrelökve határozni; hanem hogy bölesen, bizalmatlansággal kell viseltetnünk minbelátásunk iránt és csak kellöleg nyomozott tényekből indulnunk, kivált ezen korszakban, melyben annyi állbölcsesség igyekszik a polgári társaság támaszain gyöngözni, és duló igyekezeteiben mindenütt annyi készséggel találkozik.

Senki sem fogja tagadni, miképpen a rajnavideki városok és községek a művelődés azon fokán állnak, hogy értelmi érettséget politikai jogok gyakorlására kétségbe vonni nem lehet. Ha tehát ezekben a polgári jogok gyakorlása csak azokra bízatik, kik legtöbbit adóznak, igen helyesen következtethetjük: hogy (egyéb községeinkről e tekintetből még nem igen lehetvén szó) királyi városainkban, hol ezen jogok sokkal tovább terjednek, a műveltség foka még nagyobb részint amazokéval távolról sem mérközhetik, bizonyos garantiáról egy általjában csupa szabadelmőség okáért lemondani nem lehet.

A kérdésben forgó törvény a 16. szan eképszól: A választásokban s a község nyilvános ügyekbeni részvétel (községi jog) a 2dik fejezetnek világosb szabálya szerint illeti csupán 1) a legtöbbit bírókat s így legtöbbit adózókat; és 2) azokat, kikre az különösen ki van terjesztve *).

Ezen második fejezet pedig azt határozza: (§. 33.) „A legtöbbit bírókhoz tartoznak: 1. a tartományi gyűlésen városiak csopiat képviselt községeken, és pedig 1) az 5150i és husvágási adót fizetö községekben és az azokkal községi kapcsolatban álló osztály-adót fizetö kerületekben ama lakosok, kik mesterségükből, vagyonükből vagy más forrásokból tisztá jövedelmet húznak, mely tiszta jövedelem nem áll 200 porosz talléron alul, s nem 600 talléron felül; 2) az osztályadót fizetö községekben azon lakosok, kik a község-kerületben fekvö földbirtokaiktól fadó-részt fizetnek, melynek minimuma nem áll két talléron alul s nem tíz talléron felül; vagy b) osztályadót fizetnek, melynek legesekélyebb évi mennyiségét egyaránt mind az egyesre mind a háztartásra nézve nem határozhatni 4 talléron alul és nem 12 talléron felül. II. Minden más községekben azon községi tagok, kik a község-kerületben lakházzal bírnak s ott fekvö földbirtokuktól fő-föld-adót fizetnek, melynek minimuma nem áll 2 talléron alul s nem 5 talléron felül. **)

A 35. §. pedig eképszól: „A községi jogot csak azon férfimenem levö legtöbbit bírók gyakorolhatják, kik már a 24 éves életkört meghaladták, egyszersmind porosz alattvalók, és feddhetlen életűek. ***)

A 36. §. csak permissive olly földbirtokosokról szól, kiknek házuk nincs, és helyben nem laknak.

Hogy pedig a polgári jog ezen korlátozásában az illetö városok megnyugosznak, kitészik egy a kölni újságban megjelent bíráló czikkéből, mely több szakasz felett őszinte sajnálkozással nyilatkozik, tehát részrehajlásról nem valótható. Ezen bírálatban imézt olvashatni: „A jog eszméje a községi ügyekbeni részvételre a község mind azon tagjait hívja meg, kik bizonyos garantiát nyujthatnak azon joggali visszaélés ellen; ezen garantiá semmi másban könnyen fel nem található, ha csak az adónak olly arányában nem, mely érdeket gerjeszthet a fenálló rend iránt, és legalább némilleg belső jelességnek és érdemnek eredményeül tekintetendő. Ennek nyomán ezen új rendezési törvény is igen helyesen köti a polgári jog qualificatióját bizonyos adómennyiséghez.“

Ezen szavakat annyiszor mennyiszor hallottuk utolsó országgyűlésünkön, de nemesak semmi értelmi súly nem tulaj-

* Die Theilnahme an den Wahlen und an den öffentlichen Geschäften der Gemeinde (das Gemeinderrecht) steht nach näherer Vorschriften des zweiten Abschnitts nur 1) den Meistbeerbten (Meistbesteuerten) (§§. 33 35.) und 2) denjenigen zu, welchen dasselbe besonders verliehen worden ist (§. 36.).

** Zu den Meistbeerbten gehören:

I. in den auf dem Provinziallandtage im Stande der Städte vertretenden Gemeinden, und zwar 1) in den mahl- und schlachtsteuerpflichtigen Gemeinden, und in den mit denselben im Gemeinde-Verbande stehenden klassensteuerpflichtigen Bezirken diejenigen Einwohner, welche aus ihrem Gewerbe, Vermögen oder aus anderen Quellen ein reines Einkommen beziehen, dessen geringster Betrag nicht unter 200 und nicht über 600 Reichsthaler festzusetzen ist; 2) in der klassensteuerpflichtigen Gemeinden diejenigen Einwohner, welche a) entweder von ihrem im Gemeindebezirke gelegenen Grundbesitzungen einen Hauptsteuerbetrag entrichten, dessen geringster Satz nicht unter zwei und nicht über zehn Thaler festzusetzen ist; oder b) einen Klassensteuer-Betrag zahlen, dessen geringster Jahressatz gleichmäßig sowohl für den einzelnen als für die Haushaltung nicht unter vier und nicht über zwölf Thaler zu bestimmen ist;

II. in allen andern Gemeinden diejenigen Gemeindeglieder, welche im Gemeindebezirke mit einem Wohnhause angeschlossen sind und von ihrem daselbst gelegenen Grundbesitzungen einen Hauptgrundsteuer-Betrag entrichten, dessen geringster Satz nicht unter zwei und nicht über fünf Thaler zu bestimmen ist.

*** Das Gemeinderrecht kann nur von den Meistbeerbten männlichen Geschlechts ausgeübt werden, welche das 24te Lebensjahr zurückgelegt haben, preussische Unterthanen und unbescholten sind.

donítotték nekik, hanem mint szabadságot veszélyeztetö, mint pénzaristocrátiát ápoló, mint burocratiát alapító elvek végtelenül ostromoltattak, kigunyoltattak — és a választók csak „ezerek“ száma kelletek, minél fogva semmi sem is lett a városi coordinatióból. Pedig ha azon qualificatio mind ezen politikai csapásokra vezetne, feltehetni-é: hogy olly értelmes városok, melyekben az alkotmányi kérdések épen most olly erőlyesen feszegettetnek, azoknak nyugodtan elilök nézzenek? és ha azon qualificatióról vitatkozás annyit hónapokon át mult országgyűlésünkön ki nem fárasztja, a többi combinatiók össze nem zavarja és a rokonszenveket el nem idegeníti, feltehető-é: hogy a nemzet és kormánynak a városok kívánt rendezése iránti annyit kecsgetetö reményei meghiusultak volna?

A képviseletet illetöleg ezen törvény azt rendeli, hogy azon örökös választástól nem függö képviselökon kívül, kik a legtöbbit adózókon között földbirtokuk után legalább 50 tallérral adóznak, mások is, a zsidókat kivéve, választassanak 6 évre, kiknek fele minden három év után kilép, és pedig olly városokban, hol ezernél kevesebb lakos találatik, 6; 1000—3000ig 12; 3001—10,000ig 18; 10,001—30 ezerig 24; 30,000on felül 30; miből láthatni, hogy a tömeg városi belügyek kezelésére itt sem tartatik alkalmasnak, még a philosophusok nemzeténél sem; tömeget pedig nemesak ezerek képeznek, hanem tanácskozás közben már néhány száz is elég — tömegnek.

A törvénynek szövege idézésével nem akarjuk t. olvasóinkat untatni; de bizonyossá tehetjük, hogy ebben, valamint a következő tárgyat illetöben, többnyire azon elvek foglaltatnak, melyek mult orsz. gyűlésünkön elég erőlyesen ugyan, de sikertelenül ajánlottak.

Következik a tofelügyelő, melyet szinté a mult országgyűlésen, mint a förrktől eredett eszmét, rémképen használták a rosul értett szabadság védöji, hogy a városokat töle elrettentsék. Ezen porosz coordinatióban pedig még sokkal több jogokkal felruházva találjuk ezen hivatalnokot, mint mellyekkel felruházatni tervezetett a magyar királyi városok számára a főrendek által, miből tehát ismét azt kell következtetni, hogy egy monarchiai statusban, politikai jogokkal felruházott testület irányában, illy hivatalnok nélkülözhetlen, és hogy nálunk ezen eszme nem a főrendek aristocraticus kedélyében gyökerezik, mint annyiszor felhozattak, hanem a monarchicus status szerkezetében, melynek egy lényeges kekeke hiányzanék, ha az eszme népszerűtlensége annak alposságán és természetzerüségén gyözedelmet venne.

Felhozhatók még a statutumok körüli rendszabályokat is, de tartunk tölle, hogy majd arról vádoltatunk, miképpen ezen porosz törvényben olly tökéletes mintát látunk, melyet csak szolgálail utánozni szükséges, ha városaink és községeink rendezéséhez fogunk. Nem, koránsem! Városink tervezett coordinatiójában több szakaszokra nézve már is megvan az egység, mellyek szabadabb mozgást engednek és a városok önállóságát biztosb alapra állítják, mint ezt a rajnavideki városokban látjuk, mindezekről visszalépni nincsen ok, hanem inkább azoknak életbeléptetését siettetni szükséges, és azért azon szabályok, melyek mellözhetlenek, népszerűtlenségének gyöngítésére vagy teljes megszöntetésére törekedünk, mellyek inkább az akaratosságunk és szökkéblőségünk tulajdonítottak, mint statustani elvek kifolyásának, olly példák felhozása által, mellyek nálunk műveltebb és érettebb népeknél előfordulnak.

Ilyenek pedig a qualificatio, a képviselek száma és a főfelügyelök hatásköre és kinevezetése; ha ezekre nézve azon meggyöződés állapittatik meg: hogy a szabadság korlátozása általok csak annyiban eszközöltetik, mennyiben a rend, a status föczélja, fenállhatása azt mellözhetlenül igényli és mennyiben a monarchicus szerkezet azt követeli; és ha a teendő javaslatok ezen mértékhez alkalmaztatnak; akkor népszerűtlenségök szükségképpen megszöndek, mert rend ellen nem küzdhet senki, és a szabadság hősei ezt nem is teszik, igaz; de annak fenállhatását a véletlennek akarják kiténni; a gyakorlati férfiak meg ettöl nagy bölesen iszonyodnak, mert experimentumokra felbatalmazva magokat nem érzik, mellyek többe is kerülhetnének, mint mennyit előre sejdíthetni. Azért is feleslegesnek nem tartathatik, ha a közfelyelmet illy rokon tárgybéli törvényekre irányozzuk, mert azt tagadhatlanul tanulhatni belölök, hogy a statutannak is bizonyos formulái vannak, mellyeket ignorálni egyáltalában nem lehet. Mi mindenütt elkerülhetlen, az Magyarországnban nem szükségtelen.

Ne mondja pedig senki, hogy mivel ezen qualificatiót, korlátoltabb képviseletet és főfelügyeletet illetö elvek végre egyrészen csakugyan elfogadtattak, nem ezek ellenzése okozá a városi kérdés bukását; mert mindnyájan tudjuk, hogy az egyiknek unalomból vagy kénytelenségből történt elfogadása mindig újabb zavart hozott másha és az egészbe; mert a le nem gyözött népszerűtlenség és szabadságföletés azonnal másban újabb sánczokat emelt, ellenkező irányban meg újabb réseket nyitott, úgy, hogy mindig ugyanannyi térveszve volt, mennyi nyerve látszatott; és egyébként nem maradt hátra, mint az egészeszel felhagyni. Igen kívánatos tehát, hogy fogalmaink tisztuljanak, hogy mi statutustanilag szükséges, azt népszerűtlennit ne lehesse; hogy elismerjük, miképpen községi szabadság után nemesak Magyarországnban, de másutt is vágnak, és melly rendszabályok által más műveltebbek nem látják azt veszélyeztetve — azok mellett nálunk is fenállhatand.

13

(A pest-szegedi csatorna ügyében vásárhelyi Pál ur komoly szövegátára, egy 5szinte szövegátára.) — Iször. Azt mondja V. ur „B. ur az egész csatorna völgyeletét egészen a vízerejével szándékozik kimosatni, s kiszámítja, hogy a csatornából kikotrando föld 21,766,000 köb-öl tért foglal el; s lehozván az előásásból kikerült földtömeget, lenne a vízre — mely másodperc alatt legfeljebb 100 köblábnak tételtetik — bizandó kivájás több mint 20 millió köb-öl, s így minden 4 köbláb víznek 1 köbláb földet kellene egyre másra elsepreni, hogy a javasló feltételének eleget tegyen.

Felelet. Beszédés ur a csatorna völgyeletét nem akarja, s nincs is szándéka egészen a vízereje által kimosatni, hanem, s egyszer mindenkorra jól megértse V. ur, az évenként 250—300 ezer pengő forint feldolgozandó költséggel eszközölhető roppant emberi munka mellett, a vízerejét annyiban fogja segítségül használni, hogy a partokból düledező, s a vezérárkokból kiásozott, és bent a pandalokon hagyott földet, azon nagy vízmennyiséggel, mellyel rendelkezhetik, s azon nagy esettel, mellyel a csatorna Tiszáig bírand, a Tisza vízöntése lapályába lehodatja a helyett, hogy azon tömördek földet drága pénzért a felső partokra kiemeltetné. A vezérárkok, mennyire a föld neme megengedi, mindenkor függőleges oldalokra ásának, következésképp a vízbeeresztése után düledezni és szélesedni fognak, s ezen szélesedés a víznek évenként növekedő tömegéhez képest szinte nagy mértékben növekszik. A munkálatok alatt az előásás után eleint kevesebb lesz ugyan a víztömeg, de aránylag nagyobb az eset, s a mint a folytonos munkálatással a csatorna lassankint mélyebbre süllyesztetik, fogyni fog az eset, ellenben szaporodik a víztömeg, mivel ebből a csatorna annál többet lesz képes elfogadni; következésképp a vízért, csak azt ügyesen kell tudni vezérelni, soha sem fog hiányzani. Különböző Beszédés ur nemcsak emberi erő, hanem bizonyos gépek alkalmazása mellett is fogja hamarítani a csatorna mélyítését, annak 7—8 mérföld hosszú legemeltbb részében. Az eféle munkálatok talán csak V. urnak tetszik valami rémitől leheltenséggel. Megvallom, V. urnak fogalma sincs, mennyi emberi erőt lehet megkímélni ott, hol a mérnök elegendő vízmennyiséggel, és esettel rendelkezhetik, s kénytelenítve ösztént megvallom, V. urnak fogalma sincs a vezérárkokkal és kiveritőzsi rendszerrel eszközölt munkálatokról; mert életében nagyobb ásatást 1—2 ezer öltre sem tételt.

S most lássuk V. urnak fentebbi számtételét. Megvallom, hasonló határozatlan calculust soha sem hallottam. Ha már V. ur azt akarta megfűdni, egy köbláb föld elvitelére hány köbláb víz esik, következésképp kellett volna számvetését tennie. Azonban mielőtt ezt megmutatná, hamis adatait szükség ismét devalválom. Azt mondja V. ur, hogy az egész csatorna völgyeletéből kikerülő föld 21,766,000 köb-öl teteszen. Kérem alásan, nagyon esalatkozik, mert az csak 10,430,666 köb-öl fog tenni Beszédés terve után, midőn a Harasztól Szegeid körülből következő tökéletes állapotjára kiképeztetett *).

Csatorna hossza.	Mélysége.	Alsó szélessége.	Felső szélessége.	Közép szélessége.	Köb-tömeg.
1 m föld=	4000 öben	11° 4'	36°	22°	4,026,666
1 "	= 4000 "	11°	34°	21°	3,241,000
2 "	= 8000 "	10°	32°	20°	1,600,000
2 "	= 8000 "	9°	30°	19°	1,368,000
2 "	= 8000 "	8°	28°	18°	1,132,000
2 "	= 8000 "	7°	26°	17°	952,000
3 "	= 12,000 "	6°	22°	15°	1,080,000
9 "	= 36,000 "	5°	18°	13°	2,340,000

Összesen 10,432,666

Méltóztassék V. urnak ezek szerint utánam még egyszer kiszámítani, meg fogja látni, ha akarja, hogy körülbelül csak 11 milliót hibásozott, pedig a felvett mértékek, az általa adott állóvízi csatornájánál jóval nagyobbak; mivel én az alsó szélességet 8 öltre veszem, midőn V. ur azt csak 6°—4 lára vette; s e szerint lesz a felső vízszint szélesség B. terve után 12—14 öl, midőn V. ur állóvízi csatornájának azon szélessége csak 10 öl és 4 láb lenne. S ha még a fentebbi mélységekből egy ölet levennénk, pedig levehetőnk a nélkül, hogy a csatornának tökéletes állapotját nagyon megcsökkentanók — a számításban még sokkal kedvezőbb leend az eredmény a csatorna völgyeletéből kikerülő egész földtömegre nézve.

Első évben a Duna közép és magasabb vizéből, az előásás a Tiszába lefolyható vizet, szakértőleg egyesítve a turjánok s az egész környék vizeivel, könnyen vehetjük minden másod perczben 80 köblábnak, második évben, midőn a csatorna völgyelete, az ismétli munkálatok, s egy évtől bent folyó vízereje által némileg kibővítették, vehetjük a lefolyó vizet minden másod perczben 100 köblábnak, s így aránylag növekedvén a csatorna völgyelete, biztosan vehetünk harmadik évben 160, Adiken 260, 5dikben 390; 6dikben 530 köblábat, s így 6 év eltelté alatt vehetünk közép számításal 250 köblábat minden másod perczben. Egy év alatt a csatornán lefolyó vízidejére első három évben vehetünk 200 napot, az utolsó három évben 250et; a többi napokat a legszárazabb hónapokban az évenkénti munkálatokra számíthatjuk. Ezen adatok nyomán 6 év alatt az egész csatornán lefolyik 29,160,000 köbláb víz. Most lehozván az előásásnak földtömeget, marad 9,442,666 köb-öl föld a vízereje által eltakarítandó; illyformán, ha az előásáson kívül semmi föld sem emeltetnék ki többé a felső partokra, egyremásra 14 köbláb víz esik egy köbláb föld elhordatására. Ha tehát mindezeket V. ur meg akarja fontolni, át fogja látni, hogy a Dunától a Tiszáig folyva 14 köbláb víz 22 mérföld hosszú útja alatt 1 köbláb földet könnyen elmoshat. Következésképp ha szoros számítás alá vesszük is a tárgyat, a lehetőség nagyon világos, pedig felvett adataimat, hogy a számtétel annál biztosabb legyen, mindenütt keltetnél csekélyebbre, a csatorna méreteit ellenben bővebbre vettem. Különböző, ha még a felső alacsony fekvésű szakaszban, nevezetesen Harasztól Kerekegyházáig 1,440,000 köb-öl földet a felső partokra emberi erővel kiemeltetünk, és a csatorna kiképzése idejét egy évvel megtoldjuk, sokkal kedvezőbb leend számításunk eredménye, és a csatorna életbe-leptetésének lehetősége; s ez esetben közel 30 köbláb víz esik egy köbláb föld elmosására.

2) Második ellenvetése V. urnak az: hogy a csatorna alsó részében olly szilárd agyag föld gyanítható, melly daczolna a víz megtámasztására, sőt lehet, hogy illy mélységben körtegeek is vonulnak át, melly esetben a víz nem 6 évek lefolyása alatt, de századok múlva sem tenné meg várt hatását, és a legjobb esetet feltételezve, sem mosna egyebet egy rendetlen vad ároknál.

Felelet. Hogy milly neme a földnek létezik alsó részeken, azt csak a tökéletes megfűratás által tudhatók meg. Azonban a kutak mélységeit vizsgálva, természetlanlag homokkal vegyest agyagföld gyanítható. Ezen megfűratást, s tökéletes megvizsgálást a csatornavonal környékének B. ur is szakszerűen tevétezi, s a társaság által eszközölt elő lépésnek tartja. B. urtól méltányosan többet nem kívánhatunk annál, hogy a csatorna vonalát saját költségén kiküldtatta, s annak kivételéről, a nemzet százados ohajtását teljesítve, tervet készített. Azonban, ha egy pár öl mélységben szilárd keményföld léteznék is, az csak a csatorna tökéletes végrehajtását legfőbb 1—2 évvel késleltethetné; mert a legszilárdabb agyag uemű föld is — ha az függőleges oldalokkal aláasott árokkal metszetik át, minél fogva átvágtott rétezeitől a víz némileg elszedhesse s megragadhassa, kivált ha azon nagyon segítő körülmény is hozzájárul, miszerint a jelen esetben, a csatorna víztartó völgyelete hol szárazza a levegőre, hol víz alá fog tétetni — feloszlan szokott és düledezni, s csak ezen dült részeket, ugy a vezérárkokból kiásozott, és részint emberi erővel, részint gépek alkalmazása mellett elaprózott földet akarja B. ur a víz erejével a csatorna legkérdezősebb részéből, a helyett, hogy nagy költséggel a felső partokra kiemeltetné — az alsó vidék lapályaira lehodatni. Nem akarja tehát B. ur, mint fentebb is mondatott, az egész csatorna földét egyedül magára a víz erejére bízni; hanem a víz erejét mintegy segítségül a föld tava vitelére akarja használni; minek helyességét a víznek körül dolgozók előtt a tapasztalás bizonyítja. Ha pedig a csatorna alsó részében ollynemű körtegeek léteznének is, mint imittamott, például a czeplédi határban találhatók, ezek darázs-homokok neműek, vékony rétezetűek, és könnyen töredezők, s ezektől tapasztalás után a föld könnyen elválik. Ezen körtegeeket tehát, ha néhol tapasztaltatnának is, időnkint a csatornának nagyobbuló szélességéhez képest emberi erővel könnyen ki lehetne szedni. Mindezen előadott nehezítő körülményekből okszzerűen azon következtetést huzhatjuk: hogy a csatorna költsége egy vagy két millió p.fttal (többe kerülhet, s vagy két évvel később érheti el tökéletes állapotját, és nem azt, mit V. ur állít: hogy a csatorna kivitele lehetlen.

Mondja továbbá V. ur: „hogy a legjobb esetben is ezen csatorna nem mothatna egyebet, egy rendetlen vad vízárknál.“ Itt V. ur nyíltan kifejezi a vízek körül munkálatokban járatlanságát, vagy talán csak épen ellenkezni szerető jó akaratát (?); mert egy részről a legjobb esetben a mennyire megengedi a víznek erejét, azt annak rendetlen munkájával akarja megsemmisíteni, mi csak akkor történhetnék, ha az előásás után, a csatornába eresztett víz egészen magára hagyatnék, és a csatorna munkájához többé emberi kéz nem járulna. Azonban a fentebbiekből világos, mikint a csatorna, minden évben legalább kétszer a víz levelete után újabb s mélyebb vezérárkokkal ellátatnék; következésképp a víz ereje az ásott árokokban mindenkor öszpontosítva rendben tartatnék, és sodra a kitűzött irányban vezetettetnék, s így a víznek munkája is csak rendes lehetne. S ha megtörténnék, hogy a föld nem egyenlő öszzetartása miatt a csatorna vize a kitűzött irányból oldalt csapna, s a görbületet vájni törekednék, a jól alkalmazott vezérárkokkal ismét könnyen kellő rendbe hozhatatnék. Igen ám; de mind ezek tökéletes felfogására, V. urnak tanulni kellett volna előbb a vízerővel és vezérárkokkal eszközölhető dolgoztatást. (Folytatjuk.)

Regények.

S z e p e s b ő l. L ö c s e, oct. 18. Első alispáni elnöklet alatt tartatott s ma bevezézt évnegyedes közgyűlésünkben, miután az időközbeni kisebb gyűlés jegyzőkönyve hitelesítették, s a felveendő tárgyak jegyzéke felolvastatott volna, legelőbb szönyegre került a nm. helyt. tanácsnak az ideit természetnyek öszveírását tárgyzó intézvénye és ennek folytatában a mltgos főispán ur által a rkkhez intézett azon felszólító levele, mellyel fogva, mind a tisztelt kormányzék fentebbi rendelkezésnek mielőbbi végrehajtását, mind pedig az ideit majd általános szűk természetből félhét

inségnek lehető megállása végett, — miután jelesen a növekedő elszegényedés e nép között elharapózt mértektelen pálinka-ivásnak, Magurára nézve pedig még azonfelül a nép tudatlanságát hasznukra fordító zsidók csalásinak gyászos eredménye lenne — egyszersmind e részben is célszerű intézkedések tételét ajánlja. Ezek következtében a járásbeli szolgabírák a megparancsolt öszveírások megtételére ollyformán utasítottak, hogy azokat a dec. 1jén kezdendő törvény-székig benyujtsák. Az adózó népek a pálinka-ivástól viszsztatartoztatása és a zsidók csalásainak megakadályoztatása végett, hoszasb tanácskozás után egyszersmind végzéssé lön, hogy először az illető deák, és gör. egyesült püspökök s az ágostai vallásu superintendens megkerestessenek: utasítsák az illető lelkészeket oda, miszerint azon dícséretes törekvésöket, mellyel fogva a népet pálinka-ivástól tartozkodásra buzdítván, már eddig is némely helyeken üdvös eredmények tapasztaltatnak, tovább is folytatván, egyszersmind azon is iparkodjanak, hogy házassági öszveesketések csupán szerdán tartassanak, hogy így a lakadalmi vigalmak, mellyek különben több napig folytatatni s mellyeknek leginkább részesegkedések történni szoktak, egyedül két napra szorittassanak. 2or hogy november 1jeig az eddigi tartozások behajlatván, azontúl a keresmárosoknak tiltva legyen pálinkát az adózóknak hitelben adni; különben az ellenkezőképp cselekvőktől követelések behajtása végett bírói segély meg fog tagadtatni; 3or hogy a keresmárosok a muzsika — kivéven csupán a farsangi vasárnapokat — egészen eltűntessék; ez utóbbi két megszorítás mindazáltal csak egy évig értetvén. — A XVI városok igazgatóságának kérelmére a nm. helyt. tanács e megvált felszólítván, hogy az itt szállásoló lovas katonaságnak, mellynek egy harmadrésze eddig divatozó rendszer szerint mindig a XVI városok kebelében tanyázik, az idén nagyobb részét a megye területében behelyezné — miután köztudomásra a XVI városok kedvezőbb fekvésöknél fogva az idén is jobb természettel dícskedhetnek mint a megye egyéb részei: a kk. és rrk. az eddig divatozó aránynak változtatására elegendő okot fenforogni nem látván, a tisztelt kormányzékét felírás által az említett k. k. intézvény el nem fogadtatása iránt értesíteni, egyszersmind annak egyoldalú értesítései kibocsátása tekintetéből aggodalmokat is nyilvánítani határozák. — Ugyan e tisztelt kormányzék abeli intézvénye, mellyben e megvált tudósítani méltóztatott, hogy ő felsége — tett felírás következtében — azon adózóknak, kik a francia háborúk idejében tett fuvarozások alkalmával lovaikat elvesztették, kárátlanítását ollyformán kegyelmesen megrendelni méltóztatott, hogy az illető egyéneknek vagy örökösöknek a kárátlanítás fejében járandó öszveg, ha adóbeli hátralévőségben volnának, ennek fejében lehuassék; különben pedig adóbeli illetőségökbe beszámítassék; azoknak pedig, kik időközben örökös nélkül kihaltak, lajstroma felterjesztessék, örömmel fogadtatott, s annak következtében a szükséges rendelkezések is megtétek. Emeltetett ugyan oráskép az iránt szó, hogy azon járandósok, melly az örökösök nélkül kihaltak illetve volna, az uradalmi fuscust, mint a jobbágyoknak, magyarszakadáváli törvényes örökösét illelné, de ezen óvás azzal utasítottat vissza, hogy az uradalmi fuscusnak joga a virtualitásokra ki nem terjeszkedhetik. — Szönyegre kerülvén a mltgos főispán ur levele, melly által a megvált tudósítja, hogy a tisztújítást, mellyet ez öszszelt tartani kívánt volna, gyöngéledő egészsége miatt jövő év nyári hónapjaira elhalasztani kénytelen, a kk. és rrk főispán ur ö nagyságának abeli értesítését, egészségi állapotját tekintve, ugyan szomorú szívvel, de egyszersmind teljes méltánlyással, és azon öszinte bizodalom kijelentésével, mellyel szeretett fő kormányzóok iránt mindig viseltetnek, fogadták, e részbeni érzelmöket válaszlével által is ö nagyságának tolmácsoltatni rendelvén. — A házi adónak előleges kivételése tárgyában készült javaslat tárgyalás alá vétetvén, annak jövő 1845. évre kivetendő öszvege 44,262 ft 37 krra határozatott. — A katonai karhatalom tárgyában körintéztvény élénkebb vitára adott alkalmat, mert ámbár ö felsőgenek a közbátorság fenntartására célzó üdvös szándéka általános hálás köszönettel elismertetett; mindazáltal sokan aggodalomra találván okot azon különbözötetésben, mellyel fogva a hatalomkarral élésről csak a szolgabírák felelősek, a felelet terhet, mind az al- mind a főispánra is kiterjesztetni kívánták. Voltak azonban, kik a főispán felelősége iránt határozni a közgyűlés hatalmán kívül lenni állították, mások ismét ellenkezőképp nyilatkozván, végre miután az elnököl alispán nyíltatkozatta volna, hogy maga részéről a kk. és rrk irányábani felelőségtől épen nem vonakodik, abban lett a megállapodás, hogy a k. k. intézvény azon kikötéssel fogadtassék el, hogy a fő- és alispán is, kiki a maga illetőségének (a főispánra nézve t. i. a kormányt érve) a hatalomkar használásáról felelős legyen. — Hoszasb vitatkozást okozott az ismeretes honti levél is, mert némellyek azt, mint a megyei levelezések főköllékét, t. i. a hiteles pecsétet nélkülözött, privát levélnek tekinteni kívánták, mások ismét ellenkező véleményben voltak azon tekintetnél fogva, mert magánlevelezésnek csak akkor lehetne tartani, ha névszerinti aláírásokkal ellátva volna, és egyébiránt annak belső tartalmánál fogva is az ellenkezőt kell következtetni. Midőn így annak külső alakjára, s tehát elvagy el nem fogadására nézve különféle eszmék fejtek ki, végre mint legcélszerűbb azon indítvány fogadtatott el, hogy a szönyegen lévő levél Hontmegyének eredetiben küldessék meg a végül, hogy iránta e megvált értesíteni sziveskednék. — Gróf Széchenyi István urnak ismeretes kineveztetését (tudtul adó k. k. intézvény szives örömmel fogadtatott. — A pusztalékeknek s a jobbágytelkekét bíró nemeseknek öszveíratai bemutatván, a nm. helyt. tanácsnak felküldetni fognak; ugyszinte a közmunka-erőnek öszveírásával megbízott járásnokintí kidülöttségek is jelentéseiket beadván, ezek a második alispáni elnöklete alatt kiküldött választmányhoz

utasítottak a iránt tervet k marha- és b leszállítottolt

M i k e p l é t a k ö l t é l küszöbén szobánk min a hírlapi fels Javaslattunk, a fázás kilátá fogunk is — szerü átalakít kat, mellyek k éb szobán re nyben kálhá tassátok azt á kerülni. — T mény fa (p. 's hogy az egy na. Minthogy hordással, v hogy egy má Más részről kősznet hasz hoz, mint 12 mázsa azaz f mennyibe ker len át két öl is a fára nézv riálni. A kösz fának pótléka hogy valaki a nyi váltó m mindenesetre — Az átalakí kerülni. A leg tételtetik olly lyal 's hamuta tása pedig vá kerülni. Az á pészunket (la gában), kivél czélirányosan kősznet — P es chenyi-ház t (a Dunapartot mázsának 24 is, hogy neh mellyel fogv vásárlani, m lehetetlen. — erről meg aka és Liedema kedő házat (évek óta kösz takarékkönyh

(A n t i t e l j á r á s k e z ö n e k értesítésében döntés, jeleser következtében lése, s eze vény II. r. §§. meghagyó törtenék, azt, hogy a v jár az, ki tör viszonyainak álló tárgyakról N.értekezéséb nyire kételke életben pedig mintha a váltó na, hogy a be mai időben Ezen állítás, tem, legalább kedő házak, ratra kibocsát tályoztatva el azt igen elhisz tók hiteltesít mesteri segéd a Wurm-kávé aláírásaikat, bizonyítottat — s ebből és rintos váltók házas kérdős embernek ism nek adott az u dott aláírás mellett is biz mellett többny ségoi, minél tetés alá vonr

*) Ezen c csak kivonatba

utasítottak a végett, hogy az a munka-erőnek használata iránt tervet készítvén, azt jövő közgyűlésig bemutassa. — A marha- és bárányhúsok ára f. hó 25ikétől kezdve, egy kral leszállított.

Miképpen lehessen a szobafűtésnél fel-
lé a költségnek megtakarítani? — A
tél közében állunk 's a fa ára le nem száll; illő tehát, hogy
szobáink mimódoni fűtéséről gondolkozzunk, kivált miután
a hírlapi felszólalások eddigelő hatás nélkül haltak el. —
Javaslatunk, mely talán épen a maga idején jön, mivel it
a fázás kiltatása, 's ha nem segítünk magunkon, bizony fájni
fogunk is — nem a komenczéknek, kályhának valami nagy-
szerű átalakítását czélozza, hanem oly csekély változtatáso-
kat, melyek akárkinek is hatalmában állanak. Az egész e
két szóban rejlik: használjatok kőszent, atyámfiai! 's meny-
nyiben kályhátok nem alkalmas a kőszenneli fűtésre, alaki-
tassátok azt át — mi legfeljebb egy két pengő forintba fogna
kerülni. — Tudva lévő dolog, hogy a léghen kiszáradt ke-
mény fa (p. o. tölgyfa) öle legfeljebb 30 mázsát nyom,
's hogy az egészen szárazon legfeljebb 24 mázsát nyom-
na. Minthogy az ily fa jelenleg 12 pengő forintba és haza-
hordással, vágással 's b 14 p. forintba kerül, nyilvánvaló,
hogy egy mázsa egészen száraz fa 35 p. krajczárba kerül.
Más részről tudják gépészeink, kik évek óta az esztergami
kőszentet használják, hogy ennek fűtési ereje egy áll a fát-
hoz, mint 12:7; mellynél fogva tehát 7 mázsa kőszén 12
mázsa azaz fél öl kemény fa pótléka. Ezek így levén, lássuk,
mennyibe kerül egy oly középszerű szoba fűtése, melly té-
len át két öl kemény fát emészt, fával és kőszénrel. Először
is a fára nézve világos, hogy a fűtés 28 p. forintba fog ke-
rülni. A kőszénre nézve a calculus így áll. Két öl kemény
fának pótléka 28 mázsa kőszén. Ha már most felteszük,
hogy valaki a 28 mázsa kőszén mellett, melly ugyan an-
nyi váltó forintba kerül, még 's 61 fát éget, mi
mindenesetre sok, lesz fűtési költsége 15 ft 32 kr pengőben.
— Az átalakítás, mint fölebb mondtuk, igen kevésbe fogna
kerülni. A legidomtalanság kályha is, mintegy 5 p. forinton
tétethetik oly karba, hogy a kőszén benne égen; a rostély-
lyal 's hamutartóval ellátott kályhák és kemenczék átalaki-
tása pedig vagy semmi, vagy alig érezhető költségbe fog
kerülni. Az átalakításra ajánljuk Knuczen ismeretes gé-
pészünet (lakik a királyutezában, a városi erdőszomszédsá-
gában), kivel eziránt beszélünk is 's ki az átalakítást mind
cézirányosan mind jutányosan véghez fogja vinni. Esztergami
kőszent — és csak ezt ajánlhatni; a pécsi erre nem alkal-
mas — Pesten Miesbach árul (3 korona-utca, a Szé-
chenyi-ház szomszédságában), Budán pedig Brunner
(a Dunaparton, a hidon alól, a vas körtnél); ára egyegy
mázsának 24 p. krajczár. A kőszent ajánlja azon körülmény
is, hogy nehezebb lévén a fánál, kevesebb tért foglal el,
mellynél fogva a szükségeslet mennyiségét egyszerre lehet be-
vásárlani, mi a fánál, terjedelmesebb pinczéknek hiányában,
lehetetlen. — A kőszenneli fűtés már Pesten sem újság. Kik
erről meg akarnak győződni, tekintsek meg a Miesbach és
Liedemann irodájakat, vagy Müller kőszénkeres-
kedő házáat (Pest, Al-Dunator, a sóhivatal mellett), hol
évek óta kőszentet használnak — ez utóbbitál fűzésre is; mi
takarékkonyhánál semmi akadályt nem szenved.

(Antithetica, a váltótörvényszéki
eljárás hibáiról a P. Zeitungban érte-
kezések. — Vége.) C-re nézve. Mind az, mit N.
értesítésében a váltótörvényszék lassu eljárásának tulaj-
donit, Jelenen, a megjelenési határidő kitézés, tárgyalás
következtében elmarasztalás, végrehajtásnak megrende-
lése, 's ezek iránti határozatok kézbesítése, a váltótör-
vény II r. 15., 79., 81., 83., 85., 126., 148. és 206.
§§. meghagyása szerint 's a k. kir. utasítás értelmé-
ben történik, 's ha ez így van, okserűleg nem állíthatja N.
azt, hogy a váltótörvényszék nem törvényszerint jár el. Így
jár az, ki törvény-ismeretség, törvényszék 's törvénykezés
viszonyainak tudata nélkül, tehetségeinek parányisága felett
álló tárgyakról, avatlatlanul erőlködik bírálgatni. — Végre
N. értekezésében olvasható melleleg felhozott állításain több-
nyire kételmek, mivel azokat be nem bizonyítja, a köz-
életben pedig ellenkezőleg tünnek fel. Jelenen: Mondja,
mintha a váltótörvényszéki iratok megtekintéséből nyilvánul-
na, hogy a beperelt váltók 1/10 része hitelesített, 's általában
mai időben a váltófoglalkozásban hitelesítés használatik.
Ezen állítás, mint némelly körülményekből következtethe-
tem, legalább is hetedik fokán áll a nagyításnak. Jó keres-
kedő házak, és jöhiszemű adósoknak egyedül hosszú lejá-
ratra kibocsátott váltói hitelesítettnek, hogy a csödben osz-
tályoztatva elsőbbséggel birjanak a többek felett. Különben
azt igen elhiszem, hogy gyanus emberektől keletkezett vál-
tók hitelesítettnek oly egyének ellenében, kik hajhászok
mesteri segédelméhez folyamodnak kölcsönzés tekintetéből
a Wurm-kávéház körében, 's később mesterileg tagadják
aláírásaikat, azon reményben, hogy az ellenkező azért nem
bizonyíthatatik, mivel növeket egyformán irni nem szokták,
— 's ebből és halonlókól következik aztán, hogy ezer for-
intos váltók öt pengő forintért árultak; és midőn a haj-
hász kérdőre vonatik, a válasz az: uram! én becsületet
embernek ismertem, mit tehetek róla, hogy megcsalt, mi-
nek adott az ur neki. — Ha pedig megtörténne, hogy a taga-
dott aláírás bebizonyíthatik, — a próbák ha bár pótlóeszkü
melletti is bizonyíthatnak, de a körülmények megfontolása
melletti többnyire próbák mellett is maradnak gyanúság jelen-
ségei, minél fogva a bebizonyított aláírásnak tagadását bü-
ntetés alá vonni lelkiismeretes nem lehetne. — N. azt mondja

*) Ezen cikket korszerűsége miatt a 'Hetilap' után — ha
csak kivonatban is — közlendőnek váltók — Szerk.

továbbá a váltótörvényszékről, hogy forgatmányos ellenében
figyelembe vette az alperesnek azon kifogását, hogy a váltó
elfogadásakor kitéve nem volt. Ezt ily általánosságban nem
képzhetem. Értekezéskor hihetőleg nem isméri a forgatmány
minőségének különbségeit, hihetőleg a váltónak lejárat előtti
forgatmányozását a lejárat utániól meg nem különböztetve
jő tévedésbe a váltótörvényszéki eljárás felől. Azt meg-
hiszem, hogy lejárat után forgatott váltó forgatmányosa ellen,
helyt adhatott az említett kifogásnak, — mert a váltónak le-
járat utáni forgatmányozása csupán engedmény erejével bír,
's a forgató több jogot nem ruházhat a forgatmányosra, mint
mennyivel bírt, — engedménynek pedig azért vétetik a lejá-
rat utáni forgatás, mert ez a változásnak czélja ellen van,
minél fogva a váltónak lejáratkor kifizetendő, vagy viskere-
settel élni kellene, mellyeknek hiányában a forgatmány nem
bírtat forgatmányi kiváltságokkal, azon rendelet szerint, mi-
kép a hamis váltót is ki kell fizetni. Ily forgatás mint enged-
ményezésre az I. r. 29. 185. 1844. VI. t. cz. 6. §. nem alkalm-
mazható. Ehez képest véleményem szerint, a váltótörvén-
szék helyt adva a lejárat utáni forgatmányos ellenében a vál-
tókitélési hiányt érdeklő kifogásnak, törvény értelmében
járt el. — A városi törvényhatóság gyors eljárását is említi
az értekező, melly törvényes gyakorlatnál fogva ugyanazon
egy napon 's egy órában az adóst, idézzél vagy a nélkül-
elmarasztalja, javait lefoglalja sőt resignálja is. Ezen eljá-
rás és a váltótörvényszék eljárása között a különbség felelte
nagy, mi ha minden egyes esetben kedvezés és személyválo-
gatás nélkül alkalmaztatik, gyors törvénykezési gyakorlatnak
mellán mondható, ellenben az értekező azon állításait,
hogy a városi hatóságnál ily gyors eljárások állíthatók ré-
szére, 's bukás előtti rendbeszedések végett szoktak történni,
az igazság kiszolgáltatás czéljaival ellentétben állnak, — 's
ennek meggátolására az értekező N. ahajzó érdekéből, ily áll-
hitelezői foglaltások ellen, bizonyosággal köteles lenne fellépni,
hogy ekép a városi hatóság eljárása az igazság kiszorgálta-
tási czéljának megfelelőleg.

Ennyire elferdített 's tévedt nézetek azok, mikkel N. a vál-
tótörvényszék eljárását gyanúsítja, 's törvénytelennek mon-
dani oktanul merészkedik. A felhozott törvényszekaszokos
értelmezése, a váltójogtudomány ismereteinek alapos fel-
fogása pedig meggyőzi az olvasót arról, hogy ellenvélemény-
em mellett harcol az igazság, — 's a perlekedő felek, —
kik közt mind kettőnek igaza nem lehet, — törvénytelenség-
gel nem vádolhatják a váltótörvényszéket, midőn az határo-
zatait törvényes okokkal támogatja, — midőn eljárásában a
törvény által kiszabott határokbán működik. — N. nek ismer-
telenségből merített nézetei nem szülnék bizalmatlanságot a
váltótörvénykezés iránt, — ki azt látszik kívánni, hogy a
váltótörvényszék gyorsaságban a városi hatósággal vetélked-
jék, 's az általa állított állítható részére rögtön bizossítást
rendeljen, — melly kívánat véleményemhez képest annyit
jelent, miszerint a váltótörvényszék ne szabja magát a vál-
tótörvényekhez, hanem a csalárd színű keresetek szerezé-
tálta alá véve, terjeszse az erkölcsi rosszat. A mit semmi
esetre nem kívánok, 's nem kíván senki. G.

KÜLFÖLD.

POROSZORSZÁG. A rajnatartományi új községi rendszer
védelmére az Allg. Preus. Ztg. továbbá ezt hozza fel. 3)
Végre nézzük azon kérdést, melly a községi rendszer fejte-
getésénél legfontosabb, mivel egy fontos elvet állapít meg, 's
mivel a kormány és a rendek nézetei épen e pontban ellen-
keztek egymással 's az ezek kívánásáigra nem hajolni szük-
ségesnek látta, — azon kérdést: magok választják, vagy a
kormány nevezze-e ki a községek tisztviselőit, névszerint a
polgármestert? Meg kell vallanunk, azon testületi önállósá-
ghoz a tiszték választása is tartozik. Ezen, a kormány által
gyakran használt támoknak sem tulajdonunk nagy fon-
tosságát, miszerint a községi tiszték, Jelenen a polgármester,
egyesmind státustisztiek is. Ily megkülönböztetés gyakor-
latilag csekély fontossággal bír. Nem látjuk p. o. át, hogy a
polgármester mint rendőrtiszt a status, nem pedig a község
érdekeit képviseli. Vajjon kit érdek leginkább, hogy a ren-
dőrizet a polgármesteri kerületben rendesen kezeltesse? Bi-
zonyára magokat a községeket! Ezeknek údve azonos a sta-
tus üdvével. Hol minden alkatereszek jól igazgatnának, ott
az egész is jól van. Ha továbbá a polgármesternek örködni
kötelessége, hogy a községek és egyesek status iránti köte-
lességeiket teljesítsék, vigyázni kell bizonyára arra is, hogy e
kötelességek teljesítése a kötelesek minél kevésbbé ter-
helje. Ha p. o. nemesak arra kell figyelnie, hogy a hadköte-
les ifju a hadi szolgálatra neveltesse, kell gondoskodnia
arról is, hogy az otthon nélkülözhetlen katona a hadi szol-
gálatból elbocsáttassék. Csak azon tiszt teljesíti kötelességét
tökéletesen, ki a status, a községek és egyes polgárok érde-
keit összeegyeztetni tudja, a helyett hogy azokat élesen egy-
másellenbe állítaná. A polgármester, nézetünk szerint, fő-
kép községi tiszt, 's minthogy a status községek összege,
közvetve státustisztnek is tekintendő. Minő okok szólnak te-
hát a mellett, hogy a községeknek polgármesterjök választá-
sára jog ne adassék? E kérdésre nem habozunk azt felelni,
hogy magok a községek java, 's ebben csak közvetve a status
java. Semmi sem természetesebb, mint hogy az, ki valakit kép-
visel 's helyette kötelező nyilatkozatokat tesz, a képviselt
által szabadon választassék. A községet azonban a községi
tanács képviseli 's ezt a község választja. Ellenben a polgár-
mester a község előjárója, annak igazgatását vezeti és a
község egyes tagjai felett áll. Lehet ugyan a község általi
választást azon állítással támogatni, hogy az igazgatás
szintegy mint a tanácskozás és határozás, a község ren-
delete szerint is gyakorolható. Ez elv theoriában egé-
szben helyes lehet. Hol az értelmiség és közszellem min-
den magántekintet elmozdított, ott bizvást a községekre
bizhatni az igazgatási tiszték megválasztását. A község

magá legkönnyebben és -jobban szemelendi ki azokat, kik
érdekeire leginkább ügyelnek. Ugy lesz a Rajna-tartomány
számos községeiben is. De nem kell feledni, hogy nem bi-
zonyos nemü községek számára törvény forog fen. Vagy
feltehető-e, hogy a műveltség megkivántató foka a Rajna-
tartomány minden, Jelenen vidéki községeiben feltalálható?
Várható-e, hogy a községi tanács többsége mindig a legké-
pesebb, és nem gyakran a legengedékenyebb férfit választ-
tandja? Nem lesz-e a választás gyakran legnagyobb ármá-
nyokkal összekötve? Miután ezek általán semmi választásnál
nem hibáznak, nem fognak-e kétszeresen megtörténni oly
választásoknál, hol az egyes községek és magánosok érdekei
oly közlelő érintkeznek és összeütözköznek? Nem fog-e min-
den község ön kebléből kivánni polgármestert? Várható lesz-e
a község minden kívánásainak megfelelő eredmény a választá-
sánál? Nem fognak-e különösen a kisebb községek, mellyek
egy nagygyal egy polgármesteri kerületbe egyesítették, ér-
dekeikben gyakorlta megsértetni? és, mi a legfontosabb, ké-
pes leend-e egy ily választásból eredt polgármester minden
párt- és magánérdeken felülemelkedni? Távol legyen, hogy
a Rajnatartomány értelmiségét kétségbe vonjuk, feleletünk
mégis mindezen kérdésekre az, hogy a választást nem lehe-
tet a községnek átengedni. Mert kételkednünk kell azon,
hogy e szirtokat minden községek szerencsésen elkerülendik,
's nézetünk szerint nem volt egyéb hátra, mint a polgár-
mester kinevezését azon hatóság kezébe tenni, melly minden
magánérdek fölött áll, 's ez a kormány. Nem kell tartani at-
tól, hogy ezáltal a polgármester szerfölött függővé lesz a
kormánytól. Az idegen törvényhozás szerinti szabály mellett,
hogy t. i. a maire csak öt évre neveztesse, alapos volt
ez aggodalom. Ellenben a f. e. jul. 23ai községi rendszer
szerint a polgármester állandóan alkalmaztatik, és az így
alkalmazott tisztviselő elmozdíthatásáról rendszabályok oly
szilárd állást nyújtanak neki, hogy a községi tiszték elmoz-
díthatásának nehézsége ellen támadtak inkább panaszok,
mint viszont. Nem fog-e oly polgármester, kinek állása oly
biztos, hogy ha csak köz bünt vagy súlyos tisztí vétket kö-
vet el, kell elmozdítástól tartania, a községgel, mellyben
él, és a lakosokkal, kikkel minden nap érintkezik, inkább
barátságos lábon állni iparkodni, mint velők ok nélkül szem-
beszállni, egy fensőbb hatóság vak eszközeiként? Kevés pol-
gármester van a Rajnatartományban, kit ezzel vádolni le-
hetne, pedig mindnyájan a kormány által nevezettek, még
pedig a várt új községi rendszer tekintetéből csak ideiglen,
ugy hogy a kormányhoz igen függő viszonyban állottak? Ha
megfontoljuk továbbá, hogy a kinevezendő polgármester ké-
pességének megítélése mindig csak a statushatóságot 's nem a
községi tanácsot illeti, hogy tehát amaz gyakran jöhet oly
esetbe, hogy a megválasztott polgármester megerősített meg-
kell tagadnia, 's e mellett a legkellemetlenebb összeütözközés
el nem mellőzhető, csak helyeslenünk lehet azt, hogy a
kormány a rajnatartományi gyűlés elé korábban terjesztet,
és a polgármesterek választását a községekre bizó törvény-
javaslatától elállott. Más országokban is hasonló elvekből
indultak ki a törvényhozások. Így p. o. Franciaországban az
1831i mart. 21. községi törvény azt rendeli, hogy a maire
a király, vagy ennek nevében a prefet által neveztesse; 's
e mellett a maire Franciaországban nem bír oly nagy ha-
táskörrel, mint a mi polgármesterünk, 's inkább helységi
bíráinkhoz (Ortsvorsteher) hasonlítható. És Franciaország
törvényhozását azon korban, midőn épen a népfeltség elve
kiáltott ki, szabadelvűség hiányával senki nem vádolhatja.
A polgármesternek függése a községek és választóktól sok-
kal kártékonyabb, mint hasonló viszonya a statushatóság-
hoz. Ha mégis a polgármester választását a községekre akar-
juk bízni, úgy azt mindenestre csak ott tehetjük, hol csak
egy község választ, melly nagyobb kiterjedésű, 's mellyben
az értelmiség és községi szellem kitünök, hogy magán te-
kintetek és szenvedélyek felül ne kerekedjenek. De hol le-
hető itt fel a határ? A törvény abban állítá fel ezt, hogy a
rendekek tetszésére hagyá, az 1831i városi rendszert kéri,
's ez volt az egyedül felvehető határvonal, miután a közsé-
gek közt nincs egyéb különbség, mint a rendi alkotmánytól
fogva behozott megkülönböztetése a város és vidéknek. Ha
még hozzáteszük, hogy a kormánynak kötelességül tétetik,
a polgármester kinevezésénél a polgármesteri kerületben lévő
tekintélyes földbirtokosok és oly személyekre lenni tekintet-
tel, kik a község bizalmát bírják, nem átaljuk állítani, hogy e
tekintetben a községek megnyerték azt, mi nekik helyes
igazgatási elvek szerint nyújtható vala. Ugyanazon okok,
mellyek a polgármestereknek kormány általi nevezetését tá-
mogatták, hábr nem oly nagy terjedelemben, a mellett is
szólnak, hogy a helységi bírák se választassanak a község
által. Azon határozat, hogy a községi tanácsból kell nevez-
tetniök, kezeskedik arról, hogy illyekül csak a község bizal-
mát bíró egyének fognak alkalmaztatni. E korlátozása a sta-
tus kinevezési jogának kár nélkül vala határozható, mivel a
helységi bíronál oly képesség, minő a polgármesternél szük-
séges, nem kívántatik. Mi végre a község altisztjeit ille-
ti, ezek az igazgató hatóságok segédei és műszerei. Te-
hát csak ezekhez állhatnak függési viszonyban, és csak ezeket
illetethi az eldöntő szavazat e tiszték kinevezésében. Az
által, hogy a községi tanács az alkalmazandó egyén képes-
sége iránt kihallgatandó, elégséges befolyást nyert, 's b.

NAGYBRITANNIA. A Timesben jul. 26ai levél közöltetik
egy tengeri tisztől, az afrikai hajócsapat egyik hajójáról,
mellyben többek közt ez áll: „Mi itt a világ legnyomorultabb
állomásán szerencsevadászatot vagyunk, 's lehetőségre töre-
szünk, — a rabszolgakereskedés elnyomására. Mi az
egész dolgot bohózatnak tekintjük. Londonban könnyű lehet
szerződéseket kötni, és Franciaország 's Anglia minden ha-
jóseregit ide parancsolni — ama cshell soha sem lesz elérve.
Valamíg egy rabszolga, ki itt kevés dolláron kapható, Ame-
rikában 80—100 f. sterlinget jövedelmez, mindig találko-

zandnak emberek és módok a legszigorubb zár kikerülésére. A francia czikázók ez okból olly kevéssé törődnek az egész dologgal, hogy még majdnem egy rabhajtót sem fogtak el. A több mint 2000 ang. mérföldnyi tengerpart elzárásának fontosságát tökéletesen fej is átláthatja. Es ha a rabhajókrai vadászatnak semmi haszna sincs, azért azt mégis folytonosan úzni kell, különben minden fáradság hasztalan, mert a rabszolgakereskedés ismét elkezdődik, mihelyt a czikázók eltűntek a láthatárról. Csupán csak a rabvásárhelyek szétrombolása által lehetne ez emberi portékával való kereskedést elnyomni. Ezen felül az emberélet vesztese és az itteni szolgálattal járó elerköztelenedés szembeötlőleg nagy. Az éghajlat és a szolgálat természete nem engedik a fegyelmet szigorúan kezelni, és még némely tiszt is rossz erkölcsöket vesz fel. Kötséget nem szenvedő tény, hogy törekvésünk a rabszolgák javára, azoknak inségét iszonyatosan fokozza. Csak egy példát mondok. Azon helyen, mellyet most zár alatt tartunk, a rabszolgakereskedők mintegy 3000 szerezent gyűjtöttek össze, de ezek hajózásiállása olly sok bajjal jár, hogy az utóbbi években csak keveset lehetett elvinni. Az élelem hiányzott, és a rabszolgák életben tartására a legkezelhetőbb eszközök használtak. Legemberiségesebb még az volt, hogy reggelenkint epen való legelésre csordakint kihajtották. A kereskedők természetesen minden alkalmat használnak árujokkai ellátására. A tenger háborgása a hajóknak gyakran lehetlené teszi a kikötést. Azonban ha a kereskedő épen elindulni akar, a szeresének — férfiak, asszonyok és gyermekek különbség nélkül — kötelekre köttetnek és a habokon át a hajóra huzatnak. Elgondolható, hány fulad meg ezáltal. Mielőtt a kereskedést illy igen megnehezítették volna, az egyes rabszolgá élete jobban megbecsültetett, mivel csak egy árú miatt a kereskedésnek érdekében volt, az egész szállítmányt életben megtartani, mert néhány rabszolgá el-

vesztése egész nyereségét semmivé tette volna. A mostani magas áron a hátramaradó kevés rab is jó nyeresémet nyújt. Elfogtunk olly hajókat, kik alig voltak nagyobbak parti hajóknál, s mégis száz meg száz rabszolgát rejtettek. Csak önszemeivel látással győződhetik meg az ember, hogy ennyi ember bezárása illy kis helyre lehetséges. Kalitkájok többnyire nem egészen 3 lábnyi magosságu.

Az előre hirdett nagy repealgyűlés Killarneyben oct. 6. a szokott módon ment véghez. A tagok száma 56 ezerre teltik.

SZÁSZORSZÁG. Az első kamara oct. 7-ikei ülésében a választmány javaslata a két kamarának közösen felterjesztendő választfelirata iránt, csupán két tag ellenszólása mellett elfogadtatott. — Oct. 6-án ugyane kamarában néhány a dissidensek iránt előterjesztett törvényjavaslat iránt javasolt módosítvány tárgyalatott. Dittich decanus az 1827-iki febr. 26-dikái rendeletet hozta szóba, mellynek czélja: könnyelmű vallásváltoztatást megakadályozni, és megjegyzé, hogy a kormány e törvényt a dissidensekre nem találta alkalmazhatónak, mert ezek még most egyháznak nem tekinthetők. Ebben tehát kezelt fog a kormány. Azonban könnyelmű vallás-hagyás megátalása egyenlően érdekében fekszik mind a protestans, mind a katholikus egyháznak, kivált pedig a kevesbbé művelteknek, kik egy egészen rationalistai parthoz áttérés fontosságát eléggé méltányolni nem képesek. Indítványozza tehát, hogy minden, az új dissidensekhez átmenő keresztény köteles legyen addigi lelkészének abeli bizonyítványát előmutatni, hogy törvényes intést és felvilágosítást nyert. — Miután az indítvány pártolokra talált, Wietersheim statusminister azt mondá, hogy annak materialis oldala igenis tekintetre méltó; formalis oldalával azonban azon aggodalmat támasztja, hogy az előterjesztett interimisticummal meg nem egyez. Az indítvány sehogy sem egyeztethető meg az eddig

elfogadott határozatokkal, mivel a benne foglaltatott elismerés azokat minden alapjoktól megfosztaná. Mindamelltt Hohenthal gróf indítványa, hogy a tárgy még egyszer adassék megfontolás végett a választmánynak, 13 tag ellenszavazata mellett elfogadtatott; mire az elnök javaslatára a végzavazás azon időre halasztatott, midőn a választmány a tárgybani jelentése bekövetkezni fogna. Ez oct. 10-ken történt. A választmány többsége azt javasolá, hogy a könnyelmű hit-hagyás megakadályozására czélyszerű rendszabályok hozása a kormányra bizassék, ellenben az interimisticum alatt is a kormány hatalmában levő minden eszközzel a hittérítésnek clejét vegye, és azok, kik valakit ígéretek, fenyegetések vagy valamely vallás lealázása által hitének elhagyására izgatnak, az 1827-iki febr. 20-ikai törvényben rendelt bírságban vagy más büntetésben marasztaltassanak. A kisebbség még azt javasolá, hogy a dissidensek egyleteinek senkit felvenni szabad ne legyen, ki előbbi lelkészének abeli bizonyítványát, hogy nála a kilépést bejelentette, elő nem mutatná. Hosszabb vitafokozás után a többség javaslatát elfogadtatott, a kisebbség még mellőztetvén. — Következett a kérdés: mellőzendőknek tekinté-e már a kamara a dissidensek ügyében folyamodványokat, és a módosított interimisticumba beleegyezék-e? A szavazás mindkét kérdésnél igenre dőlt.

LEGUJABB. Az orosz czár Sebastopolt sept. 25-ken elhagyva Lengyelországon és Ausztrián át indult Olaszországba. Oct. 11-ken Krakkóban, oct. 15-ken már Innsbruckban volt, s utját félórai időzést után tovább folytató. A czárné és leánya oct. 14-ken Milanóban voltak.

Gr. Dessowffy Emil vezérlete mellett szerkesztő Szenvoy József. (Szerkesztőség: szállítás utlatára Horváthház 50d. sz. 1. em.)

HIVATALOS TUDÓSÍTÁSOK.

(1189) Váltótörvényszéki hirdetmény. (1, 3) Dohát István, kinek hol tartózkodása nem tudatik, Lobmayer és társának ellene benyújtott 400 v. flos váltókeresete tárgyában a debreczeni e. b. váltótörvényszék által f. évi december 15-ő napjának reggeli 9 órájára olly hozzátétellel idéztetik, hogy meg nem jelenése esetére Debray József váltóügynek eladatni.

(1183) Váltótörvényszéki idézés. (3, 3) Baranyi Lajos, kinek tartózkodás helye nem tudatik, az ellene Soltész Mihály által 2000 p. ft és jámelékai iránt indított váltóügy tárgyalása végett f. 1845. évi november 11-dik napján reggeli 9 órákor e váltótörvényszék előtt jelenjen meg. Ha alperes meg nem jelen vagy ügyviselőt nem rendel, részére a II. r. 214. sz. hoz képszt Ráchay Sándor váltóügyvéd gondnokul kinevezetik. — Költ Pesten az e. b. váltótörvényszék 1845. october 13-dikán tartott üléséből.

(1182) Váltótörvényszéki idézés. (3, 3) Sonogyi Pál, kinek tartózkodási helye nem tudatik, az ellene Totus Katalin által 13,144. sz. a. 220 p. ft iránti váltó kereset tárgyalására f. évi november 7-dik napján reggeli 9 órákor e törvényszék előtt jelenjen meg; azon esetre pedig, ha sem maga sem törvényes megbízottja meg nem jelenne, részére gondnokul Zsombory György v. ügyvéd ezennel kinevezetik. — Költ Pesten az e. b. váltótörvényszék 1845. october 16-dikán tartott üléséből.

(1178) Váltóemmisítési hirdetmény. (3, 3) A debreczeni e. b. váltótörvényszék részéről helybeli kereskedő Nagy Józsefnek folyamodása következtében ezennel közhírré tétetik, hogy e. f. 1845-dik évi június 15-ő napjára virradó éjelen beldeti jából a gonosztevők által erőszakosan elrabolt több rendbeli váltók közül, különösen azon eredeti egy darab váltója is, mellyet 1843-dik évi october 9-ken saját neve alatt kibocsátott, s melly báro Standach Antal által elfogadott, 1844-dik évi Antal-napi debreczeni vásárok lejárt, s ugyan akkor nem üzetsz miatt Csáthy Károly váltóügyvéd által óvatolt 203 p. frt értékűről szólott, az óvatlevélen együtt élvésztvén, ennek folytában a körülírt váltónak birtokosa ezennel felszólítatik miszerint magát e hirdetmény kelteitől számítandó 45 napok alatt ezen kir. váltótörvényszéknek jelentse, különben az emittett elorozott váltó megsemmisítetnek fog nyilvánítatni. — Költ Debreczenben a királyi váltótörvényszék 1845-dik évi september 9-ken tartott üléséből.

(1187) Árverési hirdetmény. (2, 2) Tek. pesti kir. e. b. váltótörvényszék végzése nyomán f. 1845. évi november hó 4-ik napján reggeli 9 órákor itt helyben József-külváros statlo-utca 548. sz. alatt különféle lázi butorok, ágyluhák, — ugyszinte négy igás ló, szerszám és két szekérrrel együtt közzáverés utján közzépvért fog-nak eladatni. **Illés Antal** végrehajtó.

(1180) Birói árverés. (3, 3) Az országos alapítványok részére bíróilag megítélt 17,429 ft 8 kr. ezüst summának fedezésére tek. Fejér vármegyében keblezett Duna-Pentele mezővárosában, bírói zár alá vett 229 hold majorsági szántóföld s 70 hold szőlőnek akár tagban, akár részbenként, a helyszínen okvetetlen megvásárolható árverésére f. évi october hó 31-dik napja délelőtti órái olly hozzáadással tűznetek ki, hogy szűkség esetében az elmarasztaltnak minden többi ez uttal bíróilag lefoglalt itteni javai is árveretni fognak. **Mezslény Károly,** t. ns Fejér vmegyé fősz. bírja, mint végrehajtó.

(1141) Sztojka György elleni csődper. (1, 3) Hatánap november 4-dike 1845. 32450. Temes vármegye csődtörvényszékének felirása szerint, Sztojka György, Lippa mezővárosbéli lakos ellen rendelt csődperben, az illető hitelezők megjelenésére f. évi november 4-dike rendeltetvén hatánapul; ideigleni tömeggondnoknak Gurányi János lippai uradalmi kasznár, perügyelővé pedig Küttel Károly alügyész nevezettek ki. Költ Sz. Mihály hó 24-dikán 1845.

(169) Greskovics András elleni csődper. (1, 3) Hatánap november 12-dike 1845. 35148. Eperjes városa tanácsának jelentése szerint Greskovics András helybeli polgár s ügyvéd hitelezői csődületének hatánapja f. évi november 12-kére tűzvetvén ki, s tömeggondnokká Urbán Igácz tanácsnok, perügyelővé pedig Hegedűs László hités ügyvéd nevezettek. Költ Sz. Mihály hó 22. 1845.

(174) Csődper-szünetelés. (1, 3) 35697. Szatmár megye felirása szerint tasnádi-szántói idősb Bocsy Lajos minden hitelezőivel, kivéve Nasch Majer és Breiter Zsigmondot, barátságosan megegyezvén, az ellene 1844-dik évi Martius 7-dikén indult csődper bíróilag megszüntetett. Költ Sz. Mihály hó 30-dikán 1845.

(1173) Csetneki dohánytermesztő társaság. (3, 3) Csetneken (Gömörben) a csetneki dohány becsének feltartása, s annak neve alatt történni szokott családok s meghamisítások megállítására tekintetből legközelebb egy dohány termesztő társaság alakult, mellynek tagjai — mlyáján dohány termesztők, — a privát eladásnak megszüntetése mellett, kötelezve vannak az általuk termesztendő dohány egész mennyiségét (a tulajdon szűkségekre megkívántatott kivéve) a társaság közös raktárába beadni, mely azt részint helyben eladandja, részint a magyar kereskedelmi társaságunk eladás végett Pestre szállítandja. Ennekövegy közhírré tétetik, hogy a ki valódi még nem hamisított csetneki dohányt kíván vásárolni, azt vagy magánai a dohány termesztő egyesületnél, mellynek igazgatója jelenleg Fabriczius István ur helyben, vagy a tisztelt Magyar kereskedelmi társaságnál megrendelheti.

(1120) Epen most jelent meg (3, 3) Heckenast Gusztáv pesti könyvkereskedőnél és minden hitese könyv-áronnál kapható: **Physikal vagy természeti, mathematikal és politikai földleírás.** Szorgalmatos fiuk és leányok számára. Itt **Jeliny Sándor Ödön,** a papi hivatal kijelöltje. Srét. Budán 1845. Füzve 30 kr. pengő pénzben. **Nemesi birtok eladás.** Tek. Bihar megyel Less helységben fekvő s 448 holdnyi majorsági szántóföldből és 81 holdnyi erdőből, ugyszinte 6 holdnyi belső curialis telekből, és 2/3 állományu jobbágyokból álló, s Palinkás István nyugalmazott százados kapitány ur birtokához

tartozó részország 7800 pengő ftért eladó és általa birt joggal bár mikor átadandó. Felvilágosítást személyesen vagy bérmentes levelekben szerezhetni Pesten Kéler Sándor, és V. Olasziban Tökés Zsigmond ügyvéd uraktól.

(1186) Epen most jelent meg (1, 2) Kilian's társánál váczi-utcai Parkfriedel-házban és minden hitese könyvtársnál kapható: **Költészeti KÉZIKÖNYV,** vagy magyar költemények **Példagyűjtménye** a költészet fajit szerint elrendezve; költészet-nulók számára szerkeszté: **Dr. Bloch Mór,** nyilvános oktató. Srét. borítékba füzve 40 kr. p. p.

Magyar középponti vasuti hirdetmény.

A magyar középponti vasut legfőbb helyen megerősített társulati alsp. zabályainak 5. s-a következtében a következő

69 darab interimális partial-iratok (Interims-Partial-Scheine) — mellyekre jöhetnek a nyilvános lapokban háromszor tötött felszólítás f. évi majus 1-jéről és augustus 13-káról, s a mellyeknek 1845-dik évi július 1-jén koratelt 3dik 10%-tes befizetése folyó évi septemb. 23-ig, mint meghatározott praclusiv határidőre, meg nem tötött — a társulat könyvelőből kiörültettek s mint semmik és érvényteleneknek nyilvánítottak, és az azokra eddigien történt 20%-tes befizetések, kétségtelven, a társulat fenálló joga következtében, annak tulajdonul tekintendők. 2111, 2113, 3348, 7734-ik számtól 7738-ig, 16014, 30222, 34282-től 34286-ig, 34377-től 34381-ig, 36552-től 36556-ig, 38808-től 38813-ig, 42678-tól 42697-ig, 61323, 62200-tól 62209-ig, 71301-től 71304-ig. Ezen 69 számok helyébe új Interimális partial-iratok fognak készíttetni, mellyekről a legközelebbi rendes közgyűlés rendelkezend. — Pozson, september 24-dikén 1845.

(1176) (2, 3) A magyar középponti vasut igazgatósága.

(1184) Pollitzer Lipót (2, 2) selyem-kelme gyárnok Pesten dohány- és sip-uteza szegletén 371. sz. alatt alázattal közhírré teszi: hogy néhány hó olta létező gyárában legujabb divatszertinti sima- és virágozott **selyem-kelmék, bársonyok, bársony-mellények,** ugyszinte különmemű **nyak- és zsebkendők** folyvást kaphatók.

Lotteria-huzások.

Budán, oct. 22-ken:	83. 35. 60. 9. 37.
Bécsben, oct. 15-ken:	20. 5. 6. 34. 4.
Kassán, oct. 15-ken:	38. 39. 37. 34. 28.

Nemzeti színház.

Oct. 21-ken (Kedd):	A királyi parancs. Vigj.
Oct. 22-ken:	Borgia Lucrecia. (Opera.)
Oct. 23-ken:	A fiatal házások. Ered. vigj.

Itta Csató Pál.

Oct. 24-ken:	A pártfogalók. Francz. vigját.
Srétből.	(Előszór.)

Gabonaszarváltó garasokban.

	Tiszvári	Kétszeres	Ross	Árpa	Zab	Substancia
Pesten, oct. 21. (pesti sz.)	260-295	220-230	160-180	122-	76-85	97-125
Ujbecsén, " 17. (perz. m.)	130-140	100-110	---	45-50	45-46	50-60
Győrben, " 14. " "	160-180	135-140	---	80-90	48-50	80-90
Bájján, " 11. " "	120-147	97-110	93-95	59-60	38-39	60-90
Mosonyban, " 16. " "	165-230	118-140	124-145	84-102	54-60	88-100
N Szombathban, " 14. " "	162-175	---	122-125	83-86	50-55	---
Temesvárott, " 13. " "	100-130	53-80	52-	42-	35-	40-
Miskolcon, " 15. " "	135-140	125-130	110-120	65-70	43-44	90-100

Tulajdonos Bor s Márton. — Nyomtatja Landerer és Heckenast Pesten.